

**Микола БЕДНАРЧУК,
Богдан СЕМАК**

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ АСОРТИМЕНТУ СПОРТИВНОГО ОДЯГУ ТА ВЗУТТЯ

Сучасний вітчизняний ринок спортивного одягу та взуття динамічно розвивається – щорічний приріст продажу становить майже 20 %. На думку експертів, така тенденція зберігатиметься до 2010 р., оскільки ці товари займають сьогодні 25–30 % обсягу аналогічних повсякденних¹.

Домінуючу роль на ринку відіграють фірми, які спроможні запропонувати споживачам максимально широкий асортимент спортивного одягу та взуття. За результатами аналізу світового ринку, 70 % цих товарів виробляють у Китаї, Індії та Туреччині; частка продукції європейського виробництва становить приблизно 15 %, вітчизняного – 10–15 %². Отже, на українському ринку переважає продукція закордонного виробництва (особливо з країн Азії), яка досить часто не відповідає вимогам якості економічно розвинених країн або є фальсифікованою³. Саме тому для підвищення конкурентоспроможності спортивних товарів першочергового вирішення потребують такі проблеми:

- вивчення структури потреб в окремих видах спортивного одягу та взуття в Україні;

© Микола Беднарчук, Богдан Семак, 2008

¹ www.textilemarket.ru.

² www.sport-tovari.ru.

³ Гур'єв В. Галузь для всіх // Легка пром-сть. – 2001. – № 2. – С. 18-20.

- оцінювання рівня конкурентоспроможності основних видів спортивних товарів вітчизняного виробництва та обґрунтування напрямів її підвищення;
- вивчення, узгодження та використання досвіду роботи провідних зарубіжних фірм;
- аналіз антропометричних досліджень в Україні з метою вдосконалення системи проектування та стандартизації розмірних характеристик сучасного асортименту спортивного одягу й взуття;
- вивчення можливостей подальшого розширення та екологізації сировинної бази підприємствами вітчизняної легкої та текстильної промисловості;
- стандартизація номенклатури показників якості основних груп спортивного одягу й взуття та обґрунтування критеріїв їх оцінювання;
- розроблення серії вітчизняних стандартів для оцінювання рівня екобезпеки основних видів спортивного одягу й взуття та гармонізація їх із відповідними міжнародними НД;
- формування напрямів та обґрунтування необхідності проведення комплексних товарознавчих, матеріалознавчих, екологічних, маркетингових досліджень щодо формування оптимального асортименту, властивостей, рівня якості основних видів спортивного одягу й взуття різного призначення.

В основу формування асортименту провідних зарубіжних виробників покладено комплекс споживчих властивостей товару, на які впливають сировинний склад вихідних матеріалів і конструктивні особливості самих виробів. Тканинам, трикотажним і нетканим полотнам, натуральним і штучним шкірі й хутру, комплексним та іншим матеріалам необхідно надати специфічних механічних, фізичних, хімічних, біологічних, екологічних властивостей, щоб вони відповідали вимогам споживачів.

Одним із шляхів суттєвого підвищення якості та конкурентоспроможності вітчизняного спортивного одягу й взуття може стати розширення асортименту, поліпшення якості й екологічної безпеки сировини та подальше вдосконалення й модернізація технології її перероблення. Перспективним напрямом є використання у швейному та взуттєвому виробництві нових високоякісних і екологічно безпечних текстильних матеріалів⁴.

⁴ *www.textilemarket.ru*; *Торговые будни легкой промышленности* // *Текстиль-плюс*. – 2005. – № 9. – С. 17-26; *Гур'єв В.* ... С. 8-20; *Пугачевський Г.Ф.*, *Семак Б.Д.* Товарознавство непродовольчих товарів. Ч. 1. Текстильне товарознавство: Підручник. – К.: Укоопосвіта, 1999. – 520 с.; *Кушнір М.К.*, *Тихонова Н.П.* Товарознавство непродовольчих товарів. Ч. 3. Товарознавство взуттєвих товарів: Підручник. – К.: НМЦ "Укоопспілка", 2002. – 266 с.; *Галузевий інформаційно-аналітичний бюлетень для професіоналів*. – Вип. 2. – К.: Укршкірвзуттяпром, 2002. – 47 с.; *Гарріді Л.*

Поширеними для виготовлення багатьох видів спортивного одягу й взуття є природні текстильні матеріали (бавовна, льон, вовна) та їхні суміші з різними видами хімічних волокон – поліефірних, поліакрилонітрильних, поліамідних, віскозних.

Сучасний ринок висуває нові вимоги до екологічної безпеки, гігієнічності та комфортності основних видів спортивного одягу й взуття:

- надійність та зручність в експлуатації; відповідність антропометричним, ергономічним, фізіологічним вимогам;
- здатність захищати тіло людини від несприятливих кліматичних умов і небажаної дії біологічних чинників;
- мінімальна забруднюваність і максимальне очищення;
- відповідність моді за конструкціями, моделями, фасонами, оздобленням.

Забезпечення цих вимог до асортименту спортивного одягу й взуття потребує впровадження нових матеріалів, наприклад, останніх наукових розробок провідних зарубіжних фірм *Nike, Adidas, Puma, Reebok, New Balance*, які успішно використовуються швейними та взуттєвими підприємствами багатьох країн⁵.

Для виробництва верхніх спортивних виробів різного призначення – костюмів, курток, штанів, футболок тощо – разом із традиційними видами тканин і трикотажних полотен (з поліефірних комплексних і текстурованих ниток, бавовняно- та вовняно-лавсанової різнокомпонентної пряжі) використовуються нові види матеріалів з лайкрою, еластином, мікрофібрилярні та біологічно активні волокна. Тканини й трикотажні полотна з поліефірних і поліамідних мікрофібрилярних волокон характеризуються легкістю, м'якістю, високою паро- та повітропроникністю, надійністю в експлуатації, гарним зовнішнім виглядом, мають приємне туше. Спортивні вироби з таких полотен легко поглинають і виводять вологу із підодягового простору, мають високу теплоізоляційну здатність та інші цінні властивості⁶.

Широкого розповсюдження набули такі текстильні матеріали як жатий нейлон (*crinkle nylon*), тафета (*taffeta*), джерсі (*jersey*), твіл (*twill*), оксфорд (*oxford*), модал (*modal*) тощо, які часто поєднують переваги синтетичних і натуральних волокон. Для поліпшення матеріалів для спортивного одягу та взуття застосовують різноманітні системи (*GORE-TEX®*, *GORE-TEX® PACLITE*, *GORE-TEX® XCR® 3LAYER* тощо), які мають унікальні властивості не притаманні жодному з нату-

Европейская обувная промышленность шагает в XXI век // Кожа и обувь. – 2000. – № 3. – С. 8-9.

⁵ www.adidas.com.ua; www.asics.com.ua; www.nb.com.ua; www.nike.com.ua; www.puma.com.ua; www.reebok.com.ua.

⁶ www.e-ecutive/ru/; www.lotto.com; www.neckermann.de; www.realsport.ru; www.umbro.com; www.sportwear.com.ua.

ральних чи синтетичних матеріалів, наприклад одностороннє пропускання вологи.

Особливе значення для формування естетичних і функціональних властивостей спортивних виробів має застосування текстильних матеріалів із високоякісним пофарбуванням, водо- і брудовідштовхуючою, біостійкою, біоцидною та іншими видами спеціальних обробок⁷.

Упроваджуються нові види обробки натуральних шкір (*Brushing, Sanding/peaching, Crinkle, Teflon* та ін.) для пом'якшення поверхні, покращання теплозахисних властивостей, еластичності, захисту від УФ-променів тощо.

Для багатьох видів спортивного одягу та взуття, експлуатація яких відбувається в екстремальних умовах, слід враховувати рівень їхньої екологічної безпеки. У вітчизняній нормативній документації вимоги щодо екобезпеки окремих груп і видів цих товарів ще не сформульовані й не стандартизовані. Це стосується також вихідних матеріалів для їхнього виготовлення. Враховуючи досвід оцінювання екологічної безпеки різних груп товарів легкої промисловості, доцільно сформулювати такі вимоги до спортивного одягу та взуття⁸:

- відсутність або наявність у межах ГДК залишків важких металів (Ag, Pb, Cd, Cr, Co, Cu, Ni, Hg) та канцерогенних і високотоксичних речовин;
- відсутність екологічного ризику – негативного впливу механічних, радіаційних, біологічних, термічних та інших чинників при експлуатації окремих видів спортивного одягу та взуття під час тренувань і змагань.

Суттєве збільшення частки українських виробів спортивного призначення на вітчизняному ринку та успішне просування їх на зарубіжні після вступу України до СОТ необхідно вирішувати на державному рівні в рамках науково обґрунтованої міжгалузевої програми. Особлива увага у цій роботі має бути приділена пошуку ефективних шляхів підвищення рівня екологічної безпеки та конкурентоспроможності виробів спортивного призначення.

УДК 645.23

⁷ Глубіш П.А. Хімічна технологія текстильних матеріалів. Завершальне оброблення: Навч. посібник. – К.: Арістей. – 2005. – 300 с.

⁸ Галик І.С., Концевич О.Б., Семак Б.Д. Екологічна безпека та біостійкість текстильних матеріалів. – Львів: Вид-во ЛКА, 2006. – 232 с.; Галик І.С., Семак Б.Д. Методичні підходи щодо стандартизації параметрів екологічної безпеки текстильних товарів // Товари і ринки, 2006, № 2. – С. 184-188; Галик І.С., Семак Б.Д. Екологічна безпека текстилю: проблеми та шляхи вирішення матеріалознавчих аспектів // Вісник Київ. нац. ун-ту технологій і дизайну, 2007, № 1 (33). – С. 91-98.